

50,- 50,- 50,- 50,- 50,- 50,- 50,- 50,- KRÓNUR'S ÚTSØLA

Vit rudda og vaksa
upp og niður og hava
hópin av vørum, ið
skulu **ÚT!!!**

Komið sjálv og leitið og fáid
eitt ella fleiri dygdarpløgg, ið
kanska hava kostað 4-500,- fyri
bert **50,-**

Útsølan byrjar í dag 19. mars og heldur áfram
vikuna út

DRESSMANN

Tlf. 47 900 — Glyvrar

Analfabetisma — ein vælferðarsjúka?

Útvarpsfyristur sendur 17.03.1987.
Sverri Egholm:

«Tøgn um skúlan» æt oddagreinin í Sosialinum 7/2 1987 og eina viku seinni svarar ein ikki sørt hugstoyttur lærari við grein í sama blaði, sum hevði til yvirskrift «Okkum tørvar orðaskifti um skúlan». Í báðum ferum verður filst á, at politikkarar og myndugleikar lurta ikki eftir uppskotum og krøvum frá lærarum og hvaðna minni lást um vón, tá ið vart verður gjørt við ta hættiligu stöðu, skúli okkara er í og at henda stöða versnar í hvørjum.

Men er tað nú so galið, sum hesar greinir gera tað til? Kanska er ikki púra tøgn um skúlan, men uttan fyrri Skúlablaðið (og sjálvt har) sæst lítið til sakligt orðaskifti um skúla-, upplýsingar- og mentunarmál yvirhøvur.

Í nevndu greinum sigst fremsta vandamálið vera tað, at lónar- og arbeiðsumstøðurnar hjá lærarum eru so vánaligar í dag í mun til onnur, at lærararnir — og helst frá tí frægasta endanum — fara úr lærarastørvum í onnur betur lønt störv. Og tí verða ov fáir lærarar og teir verða ikki nóg góðir. Skúlin verður verri fyrri, ungdomurin fær ikki nóg góða undirvísing og fólk ið alt fær sviðan av tí, tí fyrirteytin fyrri menning og framfarir í fólkinum er hollur skúlagangur.

Fólk flest hava helst ta fatan, at lærarar fáa eina ovurstóra lön fyrri lítið og einki at gera. Tað verður ikki altíð hugsað um, at ein góður lærari hevur nóg fleiri arbeiðstímar enn beinleiðis undirvísingartímar í skúlanum.

Frá Landsskúlafyriritingini er mær sagt, at ein

nýklaktur lærari fær í dag 145.000 kr. árliga fyrri 27 tíma undirvísing um vikuna. Tað ljóðar satt at siga ikki av so ovurhonds nógvum. Men lagt varð afturat, at fáur lærari fær hesa lön í dag, tí aldursviðbøtur, eykatímar o.s.fr. fáa miðallónina hjá feroyskum fólkaskúla-lærarum upp á 215.000 kr. árliga.

Færri lærarar verða, tess fleiri eykatímar til hinar, sum eftir eru. Men hvussu mangar eykatímar kann ein lærari hava, áðrenn tað av álvara gongur út yvir dygdina í undirvísingini?

Er undirvísingini versnað í fólkaskúlanum? Faa børn okkara ikki tann «neyðturviliga skúlakunnleikan» — hvør hann so er?

Eg kann ikki svara hesum spurningum, tí mær kunnugt eru ongar kanningar gjørdar nýliga, sum lýsa hesi viðurskipti nóg gjølla. Men eitt haldi eg meg hava lagt til merkis:

Fleiri 10-12 ára gomul børn og eldri duga so illa at lesa, at tey eru meira at siga hjálparleys í tí bókliga — fyrri ikki at tala um í tí skrivliga. Hetta er nakað ymiskt í ymsum bygðum.

Tornæmir næmingar hava altíð verið, orðblindir ella sum av øðrum grundum ikki hava lært meira enn so dánt at skriva og lesa. Og serundirvísingin er jú rættiliga nýggj til tað. Umstøðurnar at læra skuldu verið betri í dag. Men tað hevði verið áhugavert at fingið kannað, hvussu veruliga stendur til við lesi- og skrivikunnleikanum hjá ungdomi okkara.

Tað sigur seg sjálvt, at fáa vit ov fáir lærarar — og tey mongu leysu lærarastørvini vísa, at trotið er stórt — og fáa vit harafturat bára vánaligar lærarar, soleiðis sum lærarar sjálvir nevna sum avleiðing av núverandi skúla- og lönarpolitikki, ja so verður galið. So koma vit

óivað í somu stöðu sum stórri og ríkari lond longu eru í — um vit ikki skjótast gjørligt taka okkum um reiggj. Tey hava fingið analfabetismu at stríðast við — og hví?

Analfabetisma — tað hvørki at duga at lesa ella skriva — hevur verið og er framvegis eitt eyðkent fyrirbrigdi í tilafturskomnum londum og og hjá tjóðum við fólkabólum sum onkursvegna verða hildin niðri í armóð, vankunnleika og ófrælsi.

Í framkomnum idnaðarlondum og í sonevnda frælsa demokratiska heiminum varð analfabetisman við nógvi stríð útruðað fyrri langt síðani. Hildu vit. Eitt av grundsjónarmiðunum undir demokratisku stýrisskipanini — sum veitir øllum meðávirkan og meðabyrgd — er júst tað, at øll hava sama rætt til upplýsing. Og fremsta treytin fyrri at kunna geva og fáa upplýsing hevur verið, at fólk ið dugir at lesa og skriva.

Sum sagt í okkara parti av heiminum hava bert heilt fá fólk verið so fyrri, at tey hava ikki havt hendan grund-kunnleikan.

Men mangt bendir á, at tað helst er órvisi nú. Eisini her hjá okkum, hóast ongar beinleiðis kanningar enn eru gjørdar.

Ein kanning í Bretlandi er nýliga almannakunngjørd. Hon sigur, at 52% — meira enn helmingurin — av teimum ungu í Bretlandi duga hvørki at lesa ella skriva og at í miðal 13% av fólkinum ella tilsamans 7 milj. bretar eru analfabetar — og at talið veksur stútt fyrri hvørt ár.

Sama skilið er í USA. Í einari frágreiðing frá amerikanska kenslumálaráðnum, sum kunngjørd varð í

